

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında.

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No - 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
Seneliği, posta ile 7.5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7.5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul bürosuna
muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

—NIETSCHE—

Cilt: IV

Ankara, 4 Teşrinievvel, 1928

Sayı: 97

Musahabe

ŞEHİR İDARELERİ VE İÇTİMAİ TERBİYEMİZ

Şehircilik bir meslektir. Bir şehrin idaresi etraflı düşünüldüğü takdirde, fevkal'ade güç ve müz'icidir. Bu itibarla şehir idare etmek san'atı, alel'ade bir zekâ işi deyildir. Bir şehri idare edenin geniş ve etraflı kabiliyet ve zekâ sahibi olması lâzımdır.

Şehirlerin matluba movafık bir şekilde idaresi memlektin medeni ve içtimaî terekkesine çok yardım eder. Hele bizim gibi yeni ve çok cezri inkılaplara sahne olan bir memlekette, şehirciliğin medenî ve içtimaî ehemmiyeti çok daha büyüktür.

Şehirciliği, şehrin lağım işlerini hal etmekten, şehirde geniş ve bakımsız yollar açmaktan ve göze batan bir iki noktada yaldızlı iş görmekten ibaret ad edenler çok aldanırlar. Bir şehir, bütünlük halinde düşünölmeye ve bakılmaya muhtaçtır.

Hatta demokrat olan milletlerin şehirleri, fukara muhitlerinde, serseri ve canilerin oğrağı olan yerlerde daha ziyade itina görmelidir. Tenha karanlık ve dar sokaklar, kuytu ve korkunç yerler, mülevves ve loş meyhaneler feñalı ve fezahati körükleyen âmillerdir.

Şehirlerin bu gibi iptidaî hal-leri iyi ve faydalı olması ihtimali olan gençlere bir nevi « İctimaî mezar » makamına geçer. Bir şehrin

iptidaî manzarası ve iptidaî hayatı şehir sakinlerinin medeniyet imtihanında iyi numara almasına kat'î surette manîdir.

Uzun muddet iptidaî bir şehirde yaşamak ve hayatını kazanmak mecburiyetinde olan bir insan Avrupada yetişmiş olsa dahi, ergeç şehrin hususiyetlerine intibak etmeye mecbur kalır. Avrupada yaşadığı müddetçe tahta kurusunun ve kaşınının ne olduğunu unutan, her gün muntazaman banyosunu alan, toz ve pislikten nefret eden ve her hususta muntazam çalışmayı itiyat etmiş olan bir kimse, iptidaî bir şehre dönünce ilk ayların müthiş râhatsızlığını müteakip, tedricen eski medeni hayat tarzını değiştirmek ve yeni iptidaî hayata uymak mecburiyetinde kalır.

Ben Avrupada sokaklarına tükürmeyi aklıma bile getirmem. Çünkü beni, yalnız insanların deyil, tükürdüğüm sokağın ve etrafındaki ağaçların bile tayip ettiğine zahip olurum. Halbuki burada sokak köşelerinde pislik meşherlerini görünce, tükürmek derhal fena bir şey olmaktan çıkar.

Demek oluyor ki medeni olmayan bir şehir halkı, kendiliğinden, iptidaî ve gayrimedenî bir takım itiyatların esiri olur. Halbuki insanlara iyi itiyatlar kazandırmak bir vazifedir. Bunu bir taraftan mek-

tebler tîmin etmeye çalışırken diger taraftan şehirler kazandırmaya çalışmak mecburiyetindedir.

Avrupada bir konserde, bir sinema ve tiyatrodada etrafınızdakileri taciz etmek imkânsızdır. Taciz edersek, muhakkak, halkın ve inzibat kuvvetlerinin hismine oğrarız. Bu gibi yerlerde, umumun menfaati, şahsî kaprislere hiç bir zaman feda edilemez. Filyaki Avrupa şehirlerinde «Çimenlere basmak yasaktır!.. falan yerde sigara içilmesi polisçe memnudur! falan saatten sonra çocukların şu ve bu gibi yerlerde bulundurulması şiddetle memnûdur!» gibi kayıtlara çok ras geliyoruz. Dün için tabii ve zaruri ad edilen bu gibi memnuiyetlerin bu gün ancak şekli bir kimeti vardır. Zira umumun menfaatına tealluk eden bir şeyi hiç kimse, şahsî keyf ve hevesine alet etmeyi aklına getirmez.

Bir şehir halkına « Umumun menfaati her şeyin üstündedir! » zihniyetini ve şuurunu aşılacak ve bunu bir itiyat haline kalb etmek, şehir namına olduğu kadar, bilhassa memleket ve millet namına nihayetsiz derecede faydalıdır. Millî refah ve seadet bir azda bu prensipin umumîleşmesine bağlıdır. Umumun menfaatını gözetenler, aynı zamanda irade ve seciyelerini de kuvvetlendirir. Zira girdiğimiz ve

Son neslin şuurinde güzel türkçenin kuvveti

- میراثک، چوبان چشمه سنک و یانار داغک انتشارلری مناسبته -

بیر نامادیلر : ایشته « عشق ممنوع » و ایشته « رباب شکسته » .

ادبیاتده « کوزهل تورکجه » حاکم اولاییلمک ایچون « ملیت دویغوسی » نك جانلاماسنی ، ادبیات عالمی قابلاماسنی بکله دی . ایشته مقاله مک باشنه کچر دیکم بش یوز سنه لک حقیقتی تقدیر ایتک لیاقتی بو عصرک چوجوقلرینه نصیب اولدی . هیچ شبهه یوق که تورک ادبیاتی بالفان حربندن صوکرآ - بو حرب مشئومدی ، المزدن اؤک معمور اولسکلری آلدی ، فقط کنج کولکلرده ملیت مشعله سنیده طو توشدیرمش اولدی - ، اوت تورک ادبیاتی بالفان حربندن صوکرآ یکی بر مرحله یه واصل اولمش اولدی . انکار ایدمه یزکه خلق شاعرلری ، دانشمندلرک مدرسه محصلیندن اوزاق قالمش اولدقلری ایچون عصرلرجه اول ینه بو کونکی لسانله ، صمیمی و تمیز تورکجه ایله یازیورلردی . ایشته ایکی بوچوق عصرلق عاشقانه بر ساز شعر کی اسکیمک بیلیمور :

بازک اول بهارنده
تفرجه کور آلمای
یل اسوب یره دوشمه دن
بوداغنده قیر آلمای
آلمانک بوداغی آغلار
کوزم یاشی دورماز چاغلار
آغلار ، باشلر بکلر
دیز اوستنه قور آلمای
پریشان کولم پریشان
آلادر عاشقه نشان
آلماسز یاره قاووشان
آه ایدر آکار آلمای
قرهجه اوغلان قاینار جوشار
عشق دالغاسی بویدن آشار
برکوتویه یولی دوشر
قدرین بیلیمز بیر آلمای

* *

بورسنه طرفنده ، انقلاب نسلنه منسوب اوچ تورک شاعرینک اوچ اثری انتشار ایتدی . « انیس بهیج » ک « میراث » ی ، « فاروق نافذ » ک « چوبان چشمه سی » ، « یوسف ضیا » نك « یانار داغ » ی . تام بر سنه اول چیقان کتابک باشنه بکا خطاباً « میراثک ایچنده کوزهل شعرلر وارسه بو کوزهلک توز تورکجه صرک طاتلی آهنکندن در... » دییه یازان انیس بهیجک وقتیه بنی تسخیر ایدن بر شعر کی واردی که آرا صیرا خاطرلار ، فقط شاعر اوزمان استانبولدن اوزاقدنه ، مجارستانده اولدینی

بش یوز سنه اول یازیلان تورکجه بر کتاب عیناً دییورکه : « ای اوغول اگر شاعر اولوب شعر ایتکه قصد ایدرسه ک جهد ایت که شعرده سوزک روشن اوله ، آچوق اوله . وصاقین که غامض سویله میه سک . یعنی اورتولو سویله میه سک . مثلاً بر سوزک که معناسی شرحنی سن بیله سک و آبروق کیشی بیلیمه ، آنک کی سوزی سویله مه . زیرا شعر کی خلق ایچون ایدرلر . کندو کندولر ایچون ایتزلر . پس شعرک معناسی آچوق کر کدره . روشنکی سیندن اوترو کیم کر که رغبت ایده . اما شاعر کر کدره همان وزن وقایه یه قانع اولمایه . پس سن دخی خیالسنز و تریبسنز و صناعتسنز شعرا یته ... و شعرده خوش مثالر و تشبیهلر کتور . سویله کیم هم خاصه خوش کلسون ، هم عامه . تا که سنک شعرک شهرت دوته . و معروف اوله و شعر کی عروضک آغیر وزنلرنده ایته . تا که شعرک دخی ثقیل دوشمه یه . زیرا ثقیل وزیده شعر ایتکه کیمسه هوس ایلز . مکر که ایدن دخی بر آغیر جانلو ثقیل اوله ... »

بو حقیقتی ، متعاقباً تأسس ایدره ک تورک ذوقنه حاکم اولان دیوان ادبیاتی شاعر و ادیبلری تماماً آکلایامادیلر . واقعا او آداملرک ایچنده ناب کی :

اول دل کما مالر ، اول خرده نکته لر
ممکنیدر بوله عربستانده صورتی
اول جانفزا سنخلرک اول شوخ ادالرک
عکاملر لسانه اولسونمی نسبتی
(بعدی لک) خطا بلرنهن کلورمی هیچ
لفظ (آجام) ، (آی افندم) لطافتی

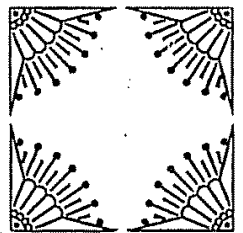
دییه تورکجه نك کوزهللکنی تقدیر ایدنلر ، یا خود عثمان زاده تائب افندی کی : « ... حالا متداول اولان اسلوب ، بو سیاقده یازیلان مکتوبدر . زیرا فی زماننا غایت منشیانه مکتوب نه او قونور ، نه ده زیاده عامیانه کاغده باقیلور » یولنده شویله بویله ساده لکی توصیه ایله ییلر واردی . فقط مدرسه تحصیل و عجم ادبیاتک نفوذ و اعجازی پک ضروری اولارق اولرله آنا لسانلرینک کوزهللکنی تمامی تمامنه طاندیر . مادی . وقتا که کوزلریزی شرقدن غربه چوردرک ، و شناسی شعورلی بر قافا ایله ، ایلك دفعه یکی نترک نمونه لرینی ویردی ، اگر معاقبلری اونک نه یا عقی ایسته دیکنی ای قاورامش اولسه لردی ، بو کونکی یازی دلیلز ، هیچ اولمازسه یاریم عصر اول اورنایه قونمش اولوردی . مع الاسف نه آتشی ویکانه وطن شاعری بویوک نامق کمال ، نه « شعر و انشا » صاحبی ضیا پاشا کوزهل تورکجه یی ادبیاته صوقامادیلر . کندیلرینی تعقیب ایدن ادبیات جدیده جیلرده مدرسه ذهنیتنه و عجم ادبیاتندن توارث ایتدیکمز غزلیلیکه دوشمان اولدقلری حالده دیوان ادبیاتک قاموسنی

şöyle bir göz gezdiriniz. Zavallı ağaç telgraf ve telefon mütehas- sıslarının mütesanit ve azimkâr hü- cüm ve tearruzu karşısında sesizçe maglûbiyetini size sarahaten bild- irir. Böyle enfes bir ağacın telgraf ve telefon direği vazifesini görmesi ve binnetice ölmesi, şehir idaresiz- liğinin şah eser numunelerinden biridir. Ben bu kavak ağacını ilk gördüğümde gayri ihtiyari ağla- mıştım. Evet, isterseniz gülünüz, bu kavak ağacı beni saatlerce düşündürmüş ve ağlatmıştır. Zira bu ağaç bana Ankarasını inkılapçı ve yaratıcı ruhu yanında, bir de yıkıcı lakayt ve manasız bir ruh yaşattığını sarahaten gösteriyor.

Şehirlerde bu ve buna benzer idaresizliklerin önüne geçmek için ancak bir çare vardır ki oda şeh- reminlerini ve belediye reislerini intihap ederken fazla ihtiyatlı dav- ranmak, memleketin zeki, fa'al ve iyi adamlarını şehirlerin başına geçirmektir. Bundan başka büyük şehirlerimizden bir kaçını muhakkak Avrupa şehir mütehasıslarının id- aresi altına vermek icap eder. Mütehasısların bir taraftan şehri tanızım etmesi, diğer taraftan da bize bir şehrin nasıl idare edilebi- leceğini öğretmesi itibarile fevkal'- ade ehemmiyeti haizdir.

(Petersburg) şehrini Alman ve bir Türk şehri olan Baküyü da rubu asır kadar Belçicali şehremi- nleri idare etmiştir. Binaenaley biz de hiç durmadan bir kaç muhim şehrin idaresini mütehasıs- lara emniyet etmekle medenî bir kaç şehir yaratmaya çalışmalıyız.

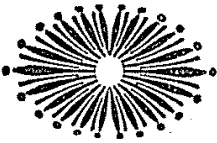
Doktor Halil Fikret

برآنده عقلی آلدی باشمدن
هرحالك برکوکل بيلمه جه سیمی؟
ایچمدن چیقیمیور اواسکی آچی ،
عشقه فدا اولدی دولتک تاجی ،
نهایت ایناندم سنی کورنجه
بوایشده حقلیمش بزم بالطاجی !..

بوکنجلك اثرلری ، هیچ شبهه یوق ، تورک
ادبیاتک شاه اثرلری ده کیلدر؛ فقط کوزهل تورکجه دن
یارین ایچون بکله دیکمز شعر آبدلرینک محقق مسندلری ،
تاملری بونلردر . بو ، اوقادار بویوک بر شرفدرکه
تورک ادبیات تاریخنک ، اسملری حرمت و محبتله یاد
ایتدیکم شاعرله مطلقا جوق اعتتالی صحیفه لر آیراجقدر .

Ali Canip

Vatanın öz çocuğu

قالدیریم طاشلری در یوردیکز ، یاتاغکز !
نه بر آننه قوینی وار سزلی ایصیتاجق ؛
نه باشکزه سپر بردام آلتی ، بر اوجاق ؛
نه بر تسلی ایدن وار نه درد اورتاغکز !..
ده کیلسکز صانکه سز چوجوغی بو طوبراغک !
سورونن یاوروسنه کورد شفتک قلبی !
دوشانه قاپان بر قلعه قاپسی کیی ،
کوزی قاپالی سزه هرته وک ، هر قوناغک !..
قارانلی تورکوتور روزکار ، بورا ، تپی ، قار ؛
هر حیوان یاوروسنی ، چوجوغنی هر آنا ،
آلیر ، باصدیرر صیجاق ، شفتلی قوجاغنه ؛
سزی ده شوسرت ، قارا طاشلر باغرینه باصارا !
پارچا پارچا کوملکلهر ٹوستکزدن صیریلش ؛
کوکسکرده ورملی بر اوکسوروک خیریلدار ؛
کوچوجوک قلبکرده آچیلش بیک یارا وار !..
طالعکز بر ده کیل بیک شکلده قیریلش !..
قوینوکرده صوقولش خاستا ، یاورو کوپکار ؛
صوٹوق وجودیکزدن بر شفا دیله نییور ؛
صوقاقرده یاتییور ، قالدیریمده ٹولویور ،
وطنک ٹوز چوجوغی کوپکارله برابر . . .

کوز یاشلرم سیل اولسا ، دوشدم بیک بریاسه ،
ایچمدن خیجقیراق ، دیدم ، نه فایداسی وارا .
سوس کیی قلاجسه بودویدیم هجرانلر ،
سزی طاشده برافان آلرم طاش کسلسه !..

Şekûfe Nihal

منظومه یی « میراث » ده اوقودیم زمان ، بنلکم
اوزرنده ایلك تأثیری قادر قوت کوسترمه دیکنی
آکلادم ودوشوندم که تورک شاعرلری هجه وزنی
آرتیق تماماً ایشله مه یه موفق اولشلر . بوکون ، اسکی
ابتدائیلکدن اوزاقده یز .

* *

« میراث » ده اوقویوب سودیکم شعرلردن بری
موفق بر « دیداقتیک » پارچا اولان « وندیکی قورصان
قیزی » در . ایکی قسمدن ترکب ایدن بو اوزون
منظومه یی نه زمان اوقوسهم توخاف بر حزن ایچنده
دالار ، دوستونورم : انیس بهیج قلندرانه ، پرواسز
قلمیله « اسکی قورصان » منقبه لرندن بر تانه سنی
نه کوزل تصویر اتمشدر .

* *

« چوبان چشمه سی » نك انتشارندن سنه لرحه اول :
آنکینله بوی ٹولچن بوقومسالده بن
حسرتله باقارم قارشی بلده یه !
دومانلی افقندن ، دورغون ده کیزدن
کیی بکلییورم کله هک دییه ؟

هرروحه کون دوغدی ، سنده جیق ، بلیر ،
دیسهم ده او کونش افقه یوکسه لمز .
کولکله شکل اولور ، یولیلر کلیر .
اوجانندن ، کولکدن سودیکم کلز .
ووردجه بوانکین صو خارچنده
قلبه ده کیزلر دولار ، بوشالیر .
عصرلق قایلر کیی ایچنده
اک صوکر اوپولش قووقلر قالیر .

منظومه سنی اوقودیم زمان ، هجه یه آهنگ ویرن
شاعرلر ایچنده فاروق نافذک بالخاصه اصل شعرده قیمتلی
بر روی اولاجفنه اینانمشدم . صوکرادن اوقودیم
پارچالریک ایچنده بو اعتقادیمی صارصان اولماشدر .
« چوبان چشمه سی » نده « خان دیوارلری »
عنوانلی منظومه سنی کورونجه باکرر موضوعه - که
اوموضوعک بیتمز توکنمز زنکین صفحه لری واردر -
ایلك آل اوزان شاعرکده او اولدیفنه قانع اولدم .

* *

هجه وزینی ایشله یین شاعرلردن بحث ایدرکن ؛
کچن کون « یانارداغ » آلدی بر کتابی داها انتشار
ایدن « یوسف ضیا » یی ایلك صفده یاد ایتک ایجاب
ایدر : تمیز ، قصور - و هیچ اولمازسه اک آز
قصورلی - بر لسانله بزه کوزل شعرلر یازان بو استا .
نبول چوجوغی ، صوک نسل ایچنده تورک ادبیاتنه
اک ظریف فائزه یلیر . ویرن بر شاعردر ، ایشته
« یانارداغ » دن کلیشی کوزهل بر پارچا :

موسقوف کوزهل

اسکی بیلیریز بیللردن بری ،
تاریخده اک قانلی پیراقدیر بری ،
برشانی سرداری ظفر یواندن
فتان آلرکله چویردک کری !

اوصیجاق کوزلرک یاز کیجه سیمی ؟
معنالی سوزلرک عشق هجه سیمی ؟

SON DILEK

باص بی باغره که « یاوروجوم ! » دییه ،
« قارداشم ! . . . » دییه رک اوقشا باشمی .
کوز یاشلرکدن ویر بکا هدیه ،
شفتلی آلکله سیل کوز یاشمی .

کونشدن بر پارچا کیی کوزلرک
کوکومه آقیتسین ایشیلرینی ؛
بر موسیقی کیی سسکک درین
آهنکی آکلانسین بکا « یارین » ی :
« یارین ! بویوک یارین ! بکله ن یارین ! . . . »
« یوردک هرکوشه سی چیچکله نه جک ،
« آغریسی دینه جک اضطرابلرک ،
« فضیلت ، ظلمتی ، ظلمی یه نه جک . . . »
« یارین . . . داها نه لر اولاجق بیلسه ک :
« انسانلر »

دوام ایت بوماصاللری

اوقادار کولکدن سه وهرم که بن !
اینانق ، دیکیمی ، عمرک بهاری ؟
اینان کوزلرله کوزلریمه باق ،
سویله ! بنده قانوب بر آن کولیم
کندیمی مراده ایرمش صیارق ،
کوکسکده « قارداشم ! . . . » دیرکن ٹولیم !

Halide Nusret

ایچون بولوب تکرار اوقویمازدم . بر سنه اول
میرانی چیقارتوب بکا کوندرنجه اولا اوشعری آرادم .
بولدم . بيلمه دوغرومی ، « توران قیزلری » عنوانی
طاشیان بو شعرده ، اوزمانه قادر انتشار ایدن
هجه وزنی منظومه لرده اولیان بریکی آهنگ سزمشدم .
مجارشاعری « ویقاربالا » طرفندن نظماً ماجارجه یه ده
ترجه ایدیلن بو منظومه :

کتیرلر هپسی برر دهمت نیلوفر

- آه اونلرک یوقدر اصلا وفاسزلی -

شهیدلرک حزارنده دعا ایدرلر

دالغا دالغا اوزون صاچلی توران قیزلری !..

دییه باغلانوب بیتن بر « بالاد » در . وغالباً
« بالاد » طریزینی تورکجه مزه ایلك تطبیق ایدن ده
ینه انیس بهیج در . هجه وزنی یوسف ضیا ، اورخان
سینی ، انیس بهیج ، فاروق نافذ کی ذوق صاچی
شاعرلرک آلرنده آهنگنی بولادن اول اعتراف
ایتملی یز که خیلی ابتدائی ایدی . اکثریا « دورت
دورت دورت دورت اوچ » کی مطرد ، کورولتولی
وزنلرله یازیلان پارچالر ، عصرلردن بری - فضولی
کی ، ندیم کی ، فکرت کی صنعتکارلرک النده
ایشله ایشله ایجه له نن عروضک قارشیننده پکسونوک
قالیور و اویا باجی وزنک لهنده کی قناعتی صارصامیوردی .
ایشته هجه وزنک دونکی شووضعیتی یاقیندن بيلمه یین
پوکونکی کنجکله « توران قیزلر » نده بی وقتیلله تسخیر
ایدن یکی آهنکی حس ایتمیه بیلیرلر . نیته کیم عینی